

Prețului

pentru Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimis cu post'a în lăintrulu monarhiei pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinatate pe 1 anu 10 fl. s'eu 22 franci, pe 6 luni 6 fl. s'eu 11 franci; — numerî singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu și literariu.

Ori-ce inserate,
se platescu pe serie s'eu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a și a trei'a câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.
Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usioru prin ason-natiunile postei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu în Sibiu.

Nr. 61.

Sibiu, 1/13 Augustu 1879.

Anulu II.

OBSERVATIUNI CRITICE (J. G. Barin)

asupra stărei sociale și economice a romanilor din Transilvani'a.

Partea antaiu.

Trecutul.

I.

Religiunea crestina, care cere ómeniloru a se iubi între sine, pretinde fara indoie'la că ficare poporu se posedă cele mai bune legi politice și civile.

(Montesquieu: Spiritulu legiloru.)

Pipaindu cine-va pulsulu natiunei nóstre, nu se va indoi unu singuru momentu că elu, dela redesteptarea nóstra încóce, bate cu deplina putere, probandu astfelu că corpulu natiunei este sanetosu. Acela inse, care nu se multiumesce numai cu o pipaire fugitiva, ci, asemenea unui medicu conscientiosu, va voi se și numere bataile pulsului, preste scurtu timpu se va poté convinge că ele sunt neregulate. Bataile neregulate ale pulsului sunt inse, totu atâtea semne pipaite, carii spunu, că organismulu se afla într'o stare anormala, cu alte cuvinte, că suferu.

Atuncea inse, candu organismulu fisicu este sanetosu, suferintiele trebuie se provina sau din inriurirea atmosferei în care traiesce, s'eu din aceea a unoru elemente straine, ce s'au stracuratu că paraziti, în organismulu sanetosu și cari incetulu cu incetulu se nisuescu a atacá mai antaiu musculatur'a, dupa aceea tiesetura cea fina a nerviloru, pentru că în fine se ajunga la meduv'a óseloru. Acésta este una din legile fundamentale, ce domnescu în lumea organica.

Precum o planta sau unu animalu, astfelu și o natiune intréga, fiindu compusa din corpuri organice, trebuie că și ea insasi se fia unu corp organicu și că atare supusa legii satorite a naturei.

Este mai pre susu de ori-ce indoie'la, că atmosferei sociale în care au respiratu în cursu de secolu corpulu natiunei nóstre, i-au lipsitu nu numai elementele principale, ce conditione'ia o existenta sanetósa, dara au fostu inca infectata prin elementele cele mai straine și eterogene, care contineau în simburulu loru sementi'a cea mai periculósa pentru prosperarea lui.

Intr'adeveru trebuie se ne miramu, cum natiunea nóstra, careia i-a lipsitu din atmosfer'a de vié'ia factorulu principale, adica drepturile civile și legile politice, și care au trebuitu se se lupte neinteruptu în contra elementelor straine, si-a potutu pastrá atátu de bine organismulu seu. Fara indoie'la, că pentru acésta fericire avemu se multiamimu

puterei nedesecate de resistentia, ce o pastré'ia corpulu natiunei nóstre.

Scimu din istori'a patriei nóstre ce urmari triste a avutu acésta stare a lucrurilor asupra natiunei nóstre. Ea s'a veditu constrinsa în cursu de secolu a abdice la ori ce progresu de desvoltare și a-si concentrá tóte puterile ce'i mai remasesera, pentru că se se conserve. Activitatea ei de mai înainte a fostu intrerupta și o vedemu recadiendu într'o stare de passivitate, perdiendu-si libertatea individuale în sclavia și umilire. O natiune intréga devine servitórea unoru cete de privilegiati pentru că mai tardiu se devina vac'a pacienta a catoru-va sute de emigranti din afara, pe care o mulgu în cursu de secolu. Romanulu liberu isi perde pamentulu, isi perde libertatea și este strainu în patri'a sa, pe candu strainii jóca rolulu de indigeni și inca de indigenii domnitori în numele legiloru divine și în acela alu spadei.

O natiune, ce pastré'ia în sinulu seu suvenirile poporulu celui mai gigantic și gloriosu ce a esistatu vreodata, o vedemu perdiendu-si chiaru și urmele din istori'a universulu. Redesteptarea ei la anulu 1848 spre o existenta demna de ea, surprinde pe Europ'a intréga, fiindu-că ea a fostu uitata cu totul si de toti. Fara induoié'la, cauzele ce au potutu inriuri într'unu modu astfelu de fatale asupra unei natiuni întregi, trebuie se fia fostu mari și puternice. Din nenorocire inse noi sau că nu amu studiatu acele cauze de locu, sau că ne-amu multiumitu numai cu constatarea efectelor manifestate. Scopulu nostru deci va fi de a cerceté și de a analisá acele cauze mai în detaliu și a trage din consecintie, cunoscintie spre delaturarea loru atátu pentru presente, căta și pentru viitoru. Midilócele inse, ce s'au întrebuintiatu în contra nimicierei și a paralisării totale a natiunei nóstre, au fostu atáta de bine alese și rafinate, în cătu nu potemu merge în analisarea loru, de cătu numai pasu de pasu.

II.

Cunóscemu, sau celu puçinu amu auditu cu totii despre acelu numeru destulu de considerabile de ruine ale monumentelor antice, de vase, monete, armature și alte obiecte ale anticitatiei, ce parte se afla pe suprafati'a teritoriului, numitu odinóira Daci'a superióre, parte au fostu desgropate și inprasitate pe la tóte museele Europei. Pentru strainulu caletoru, tóte acele remasitie și fragmente ale unui periodu istoricu de multu trecut, nu au altu interesu, de cătu acela de raritati. Pentru noi inse, ele trebuie se aiba unu interesu cu multu mai mare și mai inportantu, fiindu-că ele sunt

marturi invincibili și necorruptibili ai origini nóstre romane. Afara de acésta ele stau în raportu și sunt strinsu concrescute cu vié'ia și prin urmare cu istori'a nóstra.

Pentru noi, aceste suveniri pretióse, ereditate dela trecutulu nostru, nu potu se aiba numai interesulu de raritati espuse prin musee, pentru a satisfice curiositatea, ci prin contemplarea și studiarea loru trebuie se ne silimu a întielege aceea ce ne spunu și ne revelé'ia, prin inscriptiunile și formele lor.

Si ce spunu óre scrutatoriulu aceste ruine de cetati, acele vase, acele armaturi, acele sarcofage, acele monete, acele poduri, acele drumuri și în fine acele obiecte de lucsu și de arta descoperite în cursulu aniloru? Ele i spunu totu aceea ce i-au spusu ruinele Romei eterne și ale Atenei, aceea ce'i spunu piramidele și ieroglifele Egiptului, adica istori'a unei civilizatiuni apuse, scrisa în piétra și metalu.

Ruinele cetatiloru romane din Daci'a superióra ne spunu, că ele au fostu edificate și locuite de coloniile lui Traianu. Resturile drumurilor ne spunu, că comerciulu și negociulu acestoru colonii a fostu mare și vivace, care erá conditionatu printr'o industria și economia de pamentu cătu se póte mai desvoltata și inflorita. Armaturile ne spunu, că purtatorii loru erau de o conditione fisica-martiala și puternici în lupta. Vasele, obiectele de arta și altele ne spunu în fine, că ómenii de pe timpurjle acelea cunosceau, simtiau necesitatea și se foloseau de comoditatile unei societati civilizate, gustau chiaru și placerile cele mai rafinate. Cu unu cuventu, aflamu că ele sunt ruinele și remasitiile civilizatiunei colonistiloru romani, adusi în Daci'a.

Că Romanii au fostu elementulu civilizatoriu per excellentiam în Daci'a lui Traianu, o potemu sci si conchide din numerulu celu mare alu monumentelor romane, pe cari, punendu-le în proportiune cu cele remase dela Daci, resulta puçinetatea pentru cele din urma.

Constatandu astfelu din ruine și remasitie civilizatiunna romána și convingé'ndu-ne despre gradulu la care ajunsese, se nasce întrebarea: prin cari intemplari a caditu și cari au fostu cauzele decadintiei acestei civilizatiuni atátu de desvoltate și cum s'a potutu nasce în cursu de secolu o lacuna atátu de sinistra și fatale între civilizatiunea antica și între starea în care s'a aflatu Romanii pâna la anulu 1848, de candu se daté'ia redesteptarea loru că natiune?

Foisiór'a „Observatoriulu”.

Man'a amputata.

Urmatórea istorióra de sensatiune, dice „Le Figaro,” formésa actualmente tem'a de conversatiune în salónele din Paris:

Unulu din cei mai renumiti chirurgi din capitala fu opritu într'o nópte în midilocu stradei de catre trei barbati, cari ilu rugara a'i insoci indata la o persóna care are neaperata trebuintia de ajutorulu seu. O trasura stá gat'a și elu fu silitu se se urce într'ensa și se lase a i-se legá ochii. Dupu unu percursu de cate-va minute trasur'a se opri și cei trei barbati introdusera pe chirurgu într'o casa care semená cu unu palatu.

Dupa-ce suira treptele, intrara într'o camera, unde se affá într'unu patu o juna femeie care plangea. Atunci cei trei barbati scósera hia-care câte unu pistolu și ordonara chirurgulu a amputá man'a stanga a unei femei, amenintiandu'lu la din contra cu mórtua. Cu tóte acestea chirurgulu nu s'ar fi induplecatu la acésta operatiune, déca nu l'ar fi rugatu cu lacrimile în ochi chiaru acea juna femeia, dicé'ndu că prin acésta o scapá dela mórtu. În urm'a acestei staruintie, elu esecuta penibil'a operatiune.

Éta amenuntele acestei misterióse istorii:

Jun'a femeie, Matilda A., erá fiic'a unui generalu francesu, care posede gloria și onóre, déra avere de locu. Elu erá aniculu ducesei N. și amé'ndou'i isi jurasera o-dinióra că voru inpreună copiii lor. Curendu inse dupa aceea regretara promisiunea ce'si dedesera, de órece si junele duce N. erá fara avere.

Tinerii se iubiau inse cu pasiune și spre a 'si

asicurá o positiune potrivita în societate, junele barbatu inbracisá carier'a diplomatica și deveni secretariu alu legatiunii franceze dintr'o capitala departata.

Înainte de plecarea sa, elu puse în degetulu iubitei sale unu inelu și i dise: „Nu uitá nici o data că esti logodnic'a mea și ca acésta mana imi apartine!”

Matilda i jurá credintia eterna.

Inse abia plecase ducele si tatalu ei dinpreuna cu duces'a isi pusera tóte silintiele că s'o induplece la o alta casatoria. Tatalu ei i descrise saraci'a sa, grija sa pentru viitoru și i esplicá cu vioiciune că nu ilu póte scapá de catu déca se va maritá dupa avutulu comite L., care a cerut'o. Acésta propunere îi causá multa durere; inse în urm'a urmeloru, invinsa de iubirea fiiesca, ea cede cu anima sangeranda și cununi'a se seversi. Ea nu voi inse cu nici unu chipu se 'si puna inelulu în man'a stanga, ci starui se fia pusu la cea drepta. Comitele erá gelosu și cerú că tener'a sa socia se i sacrifice inelulu dela man'a stanga; ea i declara inse într'unu modu categoricu, că ea nu 'lu va scóte nici o data din degetu. Acésta inpotrivire facú pe comite si mai banitoru și elu se hotari se observe pe soci'a sa.

Curendu dupe aceea sosi o scrisóre dela logodniculu Matildei, care nu sciá nimicu de gréu'a jertfa a iubitei sale. Comitele puse man'a pe scrisóre și o deschise. Ducele N. vorbia într'insa despre iubirea sa și despre sperantiele sale si i aducea a-minte ca mana ei i apartine lui și ca peste o luna se va întóre la Paris si o va conduce la altaru.

Cu acésta scrisóre în mana comitele se duse la jun'a sa nevésta și i dise cu o liniste și cu o recéla esttraordinara:

— Sciú acuma totu; tu mi-ai ascunsu adeverulu. Ai juratu că man'a ta nu va apartine de cătu lui. — Pré bine, voiú ingriji că juramentulu teu se fia tñutu.

O luna dupa acésta sosi în adeveru junele duce, inse plinu de desperare, ca-ci audise într'aceea de nefericirea sea.

Elu nu se desmetecise inca din starea durerósa în care ilu pusese acésta lovitura, candu, a dou'a di chiaru dupa sosirea sa, unu servitoru certu se'i vorbésea. Acesta fiindu primitu, presinta ducelui o cuthiutia de lemnu de abanosu. Care fu gróz'a sermanulu duce, candu, deschidendu caset'a, zari într'ensa o mana sangeranda de femeie, în alu carei degetu de inelu se affá inelulu pe care ilu dedese elu Matildei la plecarea sa! Langa mana erá unu biletu pe care stá scrisu: „Astufelu isi tine juramentulu comites'a de L.”

Operatorulu, la care se duse mai tardiu — de óre-ce cu dreptu cuventu presupunea că numai celu mai dibaciu chirurgu a potutu fi insarcinatu cu acésta operatiune — ilu consolá.

— Ea n'a suferitu multu, dise elu junelui barbatu; curagiulu ei fu sustinutu de o adeverata insufletire. Dupu ce terminaui operatiunea, ea imi siopti la urechia: „Spune aceluia, caruia apartine acésta mâna, că anim'a mea o insotiesce.”

Comitele L. parasi Parisulu cu nefericit'a sa socia și se retrase la mosi'a sa.

Ducele N. midloci se fia permutatu în Algeria, pentru că, departe de loculu iubirii și nefericirii sale, se gasésca cu timpulu, care vindeca tóte, uitare și liniste sufletésca.

(„Romanulu.”)

Pentru a putea răspunde la această întrebare cu toată siguranță posibilă și până la desecarea ei, ne lipsesc încă materialul necesar și studiile istorice. Suntem deci constrinși, basându-ne pe cele câte le știm astăzi, a ne mărgini numai în schițarea aceluor factori, cari au adus civilizațiunea română la decadința totală.

(Va urma.)

Revista politica.

Sibiu, 12 Augustu st. n. 1879.

Prin mergerea comitelui Clam-Martinitz și a dr. Rieger la Viena, acțiunea de împacare cu boemii pare a fi ajunsă la un punct decisiv. Dela rezultatul pe care îl vor avea conferințele și negociațiunile politice între cei doi barbați de stat ai boemilor și între ministrul austriac comitele Taaffe, va depinde participarea sau absența reprezentanților boemi dela viitoarea sesiune a parlamentului austriac. O influență nici decum favorabilă asupra mersului afacerilor de împacare, exercită și atitudinea siovaților, nealți și nedecisi și polonilor, cari folosindu-se de incurtările situației și de criza momentană în care se află partidele politice din Austria, se încercă a le exploata pe toate în favorul lor, cautându în modulu acesta a își crea o situație excepțională de hegemonie.

Apropiându-se campania parlamentară, pentru care nemții se prepară din respoteri, comitele Taaffe va trebui să se grabască cu reconstruirea cabinetului și cu acțiunea de împacare, pentru că se află în stare a face față și să poată rezista violentelor atacuri și intensivei opoziții la care va fi sursă politică sa, îndată în primele ședințe ale noului Reichsrath.

Paralelu cu acțiunea de împacare a elementelor negermane din Austria, cu a cărei realizare a fostu însărcinat comitele Taaffe, decurg preparativele diplomatice și militare pentru ocuparea sandgiacului Novi-Bazar. Spre acestu scopu a fostu trimis din partea guvernului turcescu Husni pașa la Sereievo, pentru că se se înțelga cu autoritățile militare austriace asupra măsurilor ce au a se lua din ambele părți, pentru că acea ocupațiune se se poată face în modu pacificu și fara versare de sânge. Viitoriulu celu mai de aproape ne va arată, dacă aceia cari nu credu într'o ocupațiune pacifică sunt nise pessimisti incurabili și reu informați, precum le place a îi numi organele oficiale ale comitelui Andrassy, ori că optimistii voru primi și de asta-data o desmintire drastică și dureroasă, precum a fostu aceea din anul trecut candu cu ocuparea Bosniei și a Hertegovinei.

Intr'aceea éta că din capital'a Bosniei sosesc fatal'a scire telegrafică, că în noaptea din 8 spre 9 a. l. c. în Sereievo a izbucnit unu focu înfricosiatu, care a consumat aproape la 1000 de locuitori preste 20,000 locuitori fara adăpostu. Intre altele foculu a consumat biseric'a romano-catolică, mai multe moschee turcesci, bazarulu și o multime de magazine private și de ale erariului. În decursulu focului au peritu și trei soldați. Telegramel adaogu că: ajutoriu catu se poate de grabnicu este de cea mai mare urgență. Nu a fostu de ajunsu cu catastrofa dela Seghedin și cu celelalte calamități elementare, mai trebui se se adauge și incendiarea Sereievului. În prediu'a pornirii și intrării trupelor austriace pe teritoriulu Novi-Bazarului, arderea capitalei bosniace poate fi considerată că unu semn foarte ominos și fatalu.

Prin evacuarea aproape completă a Bulgariei și a Rumeliei orientale de catra trupele rusesci, ceea ce astăzi este o faptă împlinită, diplomația europeană a scapatu de o mare grijă și acum poate se resuffe ceva mai liberu, pana candu intempleră sau vre-unu nou capritiu alu sultanului din Constantinopolu va crea vre-unu nou incidentu surprinditoru, care apoi se o puna érași în mișcare. Capital'a Turciei a devenitu spaim'a și infernulu diplomației. Acolo intrigele seraiului, ale pasialilor și ale diplomației europene oferescu lumei unu spectacolu neplacutu și îngretositoru. Capriciulu, intrig'a și corupțiunea cea mai desfrunată sunt îngropatorii, cari sapa cu unu zel febrilu momentulu, în care se va rostogoli ruinatulu și putredulu imperiu otomanu, a carui regenerare prin sine însuși a devenitu o fabula în care nu mai credu nici însuși fiii lui Mahomed și fatalistii adoratori ai lui Alah.

Cetitorii noștri voru afla la altu locu textulu notei circulare pe care o a adresatu nulu ministru de externe alu României d. V. Boerescu, catra cabinetel marilor poteri europene în cestiunea emancipării jidanilor.

Despre convorbirea pe care o a avutu ministrulu romanu cu comitele Andrassy și se scrie din Viena diariulu franceșu „Temps“ următoarele:

„Boerescu a declarat, că guvernulu românesc este aplecatu a primi în constituțiunea română în principiu articolulu XLIV alu tractatului dela Berlin, relativu la egal'a îndreptărire a jidanilor, dară cu condițiune că executarea aceluor prescrieri ale tractatului dela Berlin se fia lasată în grijă guvernului romanu. Boerescu se provoacă la îngrijirea, că însuși tractatulu dela Berlin a datu expresiune numai principiulu de egală îndreptărire, dar' nu coprinde nici o prescriere, care cu privire la executarea aceluor principiu ar poate fi considerată că deobligătoare pentru guvernulu romanu, după ce chiaru congresulu dela Berlin a refuzat propunerile plenipotențiarului italianu Launay relative la deslegarea definitivă a cestiunei ebreesci, margininduse numai pre langa stabilirea principiulu. Împartirea jidanilor în categorii pe care o ceru poterile, guvernulu romanu se vede necesitatu a o refuza. Naturalizarea jidanilor pe categorii ar presupune unu dreptu alu jidanilor de a cere naturalizarea, ceea ce Români'a nu o poate considera că unu dreptu ci numai că unu favoru oferitu jidanilor. Afara de această categorisarea jidanilor ar oferi foarte multe incurtări.

Comitele Andrassy s'a aratat foarte rezervat; densulu declara, că de ôrece Franci'a a luat la congresu inițiativ'a în cestiunea jidanilor, se vede necesitatu a lasa și de astadata totu Franciei inițiativ'a relativu la aprierea propunerilor românesci. Austro-Ungari'a se va alatura apoi pre langa demersurile pe care le va afla cu cale a le lua Franci'a. În fine, comitele Andrassy invita pe d. Boerescu, că după ce se va reintorci de pe la celelalte curți érași la Viena se ilu mai cercetede încă-odata.“

P. S. Unulu din diarele gubernamentele magiare, organu oficiosu alu comitelui Andrassy aduca „Pester Lloyd“ aduce înportant'a, sensational'a și de multu asteptat'a scire, că retragerea comitelui Andrassy dela ministeriulu de externe este eminentă. Petrecerea comitelui Andrassy la mosi'a sa dela Terebes ar fi de astadata numai introducerea demisionarei sale definitive. Déjà s'au datu ordinu că palatulu din B.-Pest'a alu comitelui Andrassy se fia golitu de chiriasi sei, pentru că se se face locu ex-ministrului pentru érn'a viitoare. Cadiendu Andrassy este sigura și inevitabilă și caderea lui Tisza.

În Viena se astépta formarea și denumirea unui ministeriu de coalitiune, éra pentru Ungari'a a unui ministeriu conservativu sub presidinți'a lui Mailath séu a bar. Sennyey. Mortii calarescu iute! a disu unu poetu germanu.

Transilvania.

Pres. 27/7 1879. Nr. 162.

Raportulu comitetului Asociațiunei transilvane despre lucrările sale în anul administrativu 1878-9.

Onorabila adunare generală!

Conformu statutelor și regulamentelor Asociațiunei noastre, comitetulu Dvostra instituitu de adunarea generală ce s'a ținutu în Blasiu la 5—7 Augustu a. 1877, vine acum în alu doilea anu alu funcțiunei sale, a ve prezentă, cu totu respectulu, raportulu despre activitatea și lucrările sale, și rezultatulu lor în anul administrativu 1878-9 ce espira acum.

O îngrijire, despre care vomu vorbi mai în urma, și care este, ca în cursulu acestui anu nu s'a publicat fof'a Asociațiunei, nici în form'a ei anterioară sub titlulu de „Transilvani'a“, nici în form'a séu sistemulu de „Annale ale Asociațiunei“, precum se decisesse această de adunarea generală din anul trecut, și prin urmare nici procesele verbale ale comitetului, afara de celu dela 24 Septembrie, și 13 Novembre 1878, nu s'au publicat: această îngrijire, dicemu, ne face, ba ne impune chiar' datorinți'a, de a ve arată mai pe largu și într'unu modu mai minutiosu, toate acele lucrări ce comitetulu, parte intru executarea concluziunilor adunării generale din anul trecut, parte intru resolvirea altor afaceri de competenți'a sa le-a îndeplinitu în anul budgetariu administrativu 1878-9.

I.

Comitetulu în cursulu anului trecut a ținutu 11 ședințe; dintre cari 8 ordinare și 3 extra-ordinare.

Îndată în ședinți'a prima dela 24 Septembrie 1878, constatandu-se budgetulu pe anul 1878-9, votatu de adunarea generală dela Simleu, s'au facutu mai antaiu dispozițiunile pentru împartirea stipendiilor și ajutoriilor prevédute în acelu budgetu, deschidindu-se concursu și observandu usulu și regul'a, că acei tineri stipendisti cari n'au absolvit anca cursulu studiilor la cari erau aplicati, și au documentat progresu în studiu și purtare buna morale, se se lasă și mai de parte în beneficiulu stipendiulu ce l-au avutu.

Asia:

1. Stipendiulu de 70 fl. pentru unu realistu, s'a

lasatu și pe anul scolasticu 1878/9 tinerului Aureliu Popescu, elevu în class'a IV la școl'a reală de statu din Deva;

2. Stipendiulu pentru unu comercialistu de 70 fl. s'a lasatu totu pe acelasiu anu scolasticu, tinerului Aureliu Bunea, elevu în class'a II la școl'a comercială din Brasiovu;

3. Unulu din patru stipendii de câte 60 fl. pentru pedagogi în patria, s'a lasatu tinerului Ioan Sava, elevu în anul alu doilea la institutul pedagogicu în Sibiu;

4. Stipendiulu de 60 fl. din fundatiunea Doboca pentru unu gimnastu, s'a lasatu tinerului Ladislau Popu, studentu în class'a VIII la gimnasiulu r. c. din Clusiu;

5. Stipendiulu de 60 fl. din fundatiunea Marinovicu, s'a lasatu tinerului Emiliu Viciu, studentu în class'a V la gimnasiulu r. c. din M. Osiorheiu.

Prin urmare s'a deschis concursu:

1. la stipendiulu de 400 fl. pentru filosofia séu tehnica;

2. la stipendiulu de 60 fl. pentru agronomia;

3. la stipendiulu de 60 fl. din fundatiunea Galliana pentru unu gimnastu;

4. la trei stipendii de câte 60 fl. pentru pedagogi în patria;

5. la ajutoriulu de 20 fl. din fundatiunea Emiliu Basiota;

6. la ajutoriulu de câte 20 fl. pentru 5 sodali de meserie, și de câte 12 fl. 50 cr. pentru 20 invetiacei la meserii;

7. la patru premii de câte 25 fl. pentru invetatori distinsi în pomaria și gradinaritu.

Acum se ve aretatu rezultatulu acestor concursuri:

1. la stipendiulu de 400 fl. pentru filosofia séu tehnica au concursu 11 tineri, dintre cari stipendiulu s'a votat în favorea tinerului Andreiu Bersanu din Derstea, ascultatoriu de filosofie în Viena;

2. la stipendiulu de 60 fl. destinat pentru unu elevu de agricultura séu agronomia, au concursu numai doi tineri, dintre cari stipendiulu s'a datu lui Georgiu Negru din Copsia-mare, elevu în class'a II la școl'a de agronomia din Mediasiu;

3. la stipendiulu de 60 fl. pentru unu gimnastu din fundatiunea Galliana au concursu 5 tineri, dintre cari stipendiulu în sensulu litterelor fundationali s'a datu tinerului Valeriu Popu studentu în class'a IV la gimnasiulu din Gherla;

4. la trei stipendii de câte 60 fl. destinate pentru ascultatori de pedagogie în patria, au concursu trei tineri și anume: Ioanu Lapucianu din Grosi, pedagogu în anul II în Gherla; Ioanu Popu Davidu din Scorei, pedagogu în anul II în Blasiu; și Gavrilu Cărligu din Curtiusiu, pedagogu în anul II în Sibiu. Stipendiile s'au votat acestor'a, intrundu ei toate condițiunile concursuali;

5. la ajutoriulu de 20 fl. pentru unu gimnastu din fundatiunea Emiliu Basiota, au concursu doi tineri, dintre cari ajutoriulu s'a votat tinerului Ioanu Pascu din Rosi'a-de-munte, studentu în class'a II la gimnasiulu din Blasiu, fiindu-ca acestu concurentu a intrunitu toate condițiunile puse de fundatoru;

6. la ajutoriulu de câte 20 fl. pentru 5 sodali de meserii, au concursu 20 tineri, dintre cari ajutoriile s'au votat pentru urmatorii: a) Ioanu Suciu din Secu, pantofariu în Clusiu; b) Teodoru Popu din Cetate-de-Balta, cordonariu în Brasiovu; c) Nicolau Moisinu mesariu în Selisce; d) Georgiu Bogorinu din Ocna, sodalu de cismaria în Sibiu; e) Ioanu Moldovanu sodalu de pelariu în Abrudu;

7. la 20 de adjutorié à câte 12 fl. 50 cr. destinate pentru invetiacei de meserii au concursu 50 tineri, dintre cari adjutoriile s'au votat pentru urmatorii: a) Ioanu Zoica invetiaceu de mesariu în Siomcuta-mare; b) Vasile Cristea invetiaceu de pantofariu în Fagarasiu; c) Ioanu Silaghi, invetiaceu de pantofariu totu acolo; d) Moise Buda, invetiaceu de faurariu în Sebisiu; e) Alexandru Popu, invetiaceu de mesariu în Brasiovu; f) Ioanu Tiutiianu, invetiaceu de pantofariu în Brasiovu; g) Alexandru Danciu, invetiaceu de pelariu în Abrudu; h) Ioanu Romanescu, invetiaceu de pantofariu în Sibiu; i) Andronicu Comanu, invetiaceu de croitoriu în Mediasiu; k) Ioanu Baba, invetiaceu de pantofariu în M. Osiorheiu; l) Alexa Comanicu, invetiaceu de pantofariu în Sighisora; m) Ciriacu Munteanu, invetiaceu de faurariu în Turda; n) Georgiu Forrasiu, invetiaceu de butariu în Deva; o) Liviu Vezanu, invetiaceu de cocariu în Alba-Iulia; p) Nicolau Stefanu, invetiaceu de templariu în Ibașfaleu; q) Camil Petri, tipografistu în Sibiu; r) Stefanu Lesianu și s) Demetriu F. Negru, invetiacei de pantofariu ambii în Clusiu; t) Ioanu Comsia, invetiaceu de ciobotariu în Brasiovu și u) Ioanu Hurabanu, invetiaceu de pantofariu în M. Osiorheiu;

8. la premiile patru de câte 25 fl. pentru invetatori distinsi în instructiunea practică a pomaritului și gradinaritului, s'a deschis concursu cu terminu până la ultim'a Iunie a. e. 1879. Până la acestu terminu au intrat la comitetu șese concursuri; cari inse nu s'au potut lua anca în examinare, din cauza că chiar în lun'a subsequentă, Iuliu, comitetulu a fostu preste mesura ocupatu cu preparativele pentru adunarea generală, de o parte, ér de alt'a rubric'a acestor premii în sunma de 100 fl. fiindu votată anca la anul 1877/8, ea se va putea da celor ce merita anca și după închiiarea prezentei adunări generale.

Și negresitu că îndată la prim'a ședință proxima viitoare a comitetului, se voru lua în examinare acele șese petițiuni intrate la concursu, și se va delibera asupra lor.

Din cele dise până acum se vede, că asociațiunea noastră în anul trecut au datu stipendii la 11 tineri, și ajutorie la 26 tineri.

Se vede totu din cele aretate mai în susu, că cei mai multi tineri au concursu la meserii, și cei mai puțini la pedagogie și la agronomia.

Totodata se constata din cele espuse, că comitetului au avut în vedere de a dá adjutoriile destinate pentru tineri aplicati la meserii, la tineri din mai tóte partile, sau mai bine, din mai tóte orasiile din patria.

— Aci vorbindu despre stipendiuri si despre adjutoriile, trebe se adaogemu si se aretamu, că comitetului a datu unu stipendiu de 70 fl. pentru unu politechnicu, care stipendiu si adjutoriu nu erá prevediutu in budgetulu Asociatiunii din anulu trecut. Si anume: stipendiulu de 70 fl. s'a datu din rubric'a speselor neprevedute tinerului Constantinu Boghici elevu in clasa III la scól'a comerciala din Brasiovu; fiindu-cá nunitulu tineru erá degiá stipendistulu seu, numai din eróre n'a fostu trecut in budgetulu anului trecut.

Er' adjutoriulu de 50 fl. s'a datu asemenea din rubric'a speselor extraordinari sau neprevedute tinerului Emilianu Popovici tehnicu in Vien'a, din considerantele că parintii lui au o familia fórté numerosa, in cátu nu le adunje starea materiala pentru a o sustiené, dandu pe unii din fiii sei la scól'a; er' elevulu Emilianu nu are altu adjutoriu de nicairi, de o parte, er' de alt'a, elu are o purtare esemplara morala, si au aretatu unu progressu eminentu in sciintiele la cari s'a aplicatu.

Pentru aceste doué positiuni, adeca de 70 fl. si de 50 fl., date preste prevederile budgetului, comitetulu cere aprobarea, séu cumu se dice, bilu de indemnitate dela onorabil'a adunare generala.

In cátu pentru alte adjutoriile votate de adunarea generala din anulu trecut, s'a urmatu conformu dispositiunilor budgetarie. Si anume: 1. adjutoriulu de 50 fl. s'a tramisu la reuniunea sodaliloru romani din Clusiu; 2. adjutoriulu de 100 fl. s'a tramisu la scól'a normala romana din Lapusiu-ungurescu; 3. din adjutoriulu de 400 fl. pentru scólele romane mai serace, 200 fl. s'au datu la dispositiunea consistoriulu archidiecepsanu gr. or. romanu din Sibiu; 100 fl. la ordinariatulu metropolitanu gr. cath. romanu din Blasiu; si 100 fl. la ordinariatulu diecesanu gr. cath. romanu din Gherl'a.

Cu celelalte apunamente din budgetu, precumu indemnizarea sau remuneratiunea officialiloru, spese de cancelaria, chiria, plat'a scriitoriului si servitoriului, spese pentru sectiunile sciintifice etc., s'a urmatu intre marginile summelor votate prin budgetu; si bilantiulu va aretá, unde si la care rubrica s'a facutu economia.

(Va urmá.)

Correspondentie particulare ale „Observatoriului“.

— Resinari, 9 Aug. st. n. Eri dupa prandiu la 6 óre avuramu rar'a fericire de a vedé pe Altetia Sa imperiala archiducele Albrecht in comun'a nóstra. Altetia Sa visita mormentulu marelui archiepiscopu si mitropolitu Andreiu baronu de Siaguna, precum si biserica cea mare de aici. Observa progressulu pe carele ilu facu comun'a nóstra cu lampele ce se afa in strad'a principala, pentru iluminare nóptea, precum si unele edificii noué care acum 24 ani, cându Altetia Sa onora cu presentia sa pentru prim'a óra comun'a nostra, lipseau. Binevoi mai de parte a intrebá, cá cum le mai merge la resinareni cu negociulu lanei si cu economi'a oiloru. Dupa aceea calatori éra inapoi catra Sibiu, lasandu cele mai profunde simtiuri de reverentia in ánimile nóstre.

— p. — b. —

Romania.

Circular'a d-lui ministru de esterne V. Boerescu cátra reprezentantii din strainetate.

Bucuresti, 13 (25) Iuliu 1879.

In urm'a demisiunii cabinetului precedentu Maria Sa Regale a bine voitu a incredintiá administratiunea tierei unui ministeriu de fusiune, a carui numire amu avutu onóre a vi-o aduce la cunoscentia prin depesile mele precedente.

Este datori'a mea de a ve aretá in câteva cuvinte politic'a si tiut'a care si-a propus-o acestu ministeriu.

Acésta politica si acésta tint'a sunt insemnate in program'a, pe care noulu ministeriu a cetit'o in 11 (23) Iuliu in camere si care se coprinde in urmatórele:

„Gubernulu nostru crede a corespunde atátu cereriloru diplomatiei europene, cátu si drepteloru ingrijiri ale tierei, daca prin recunóscerea principiului egalei iudreptatiri religióse si libertatea cultelor, in ceea ce priveste reviduirea art. 7 — si cu privire la interesele nóstre interne — va dá si sprijini o solutiune, care e basata atátu pe principiulu naturalisatiunii individuale, care si esclude ori ce categorii, cátu si pe restrictiuni speciale asupra castigarei de proprietati rurale.“

Reviduirea art. 7 in conformitate cu art. 44 alu tractatului de Berlin e asia dar', aceea ce voiesce se realiesdie gubernulu actualu. Acésta este pentru momentu tint'a principala si mai exclusiva, ce s'a propusu a urmari.

Program'a lui e bine determinata si fara echivocitate. Reviduirea articolulu 7 atinge 2 clase de referentie: referentie de natura internationala, cari resulta din tractatulu de Berlin si coprinde principiile civilisatiunii moderna, referentie de o natura curatu interna, cari resulta numai din in-

teresele curatu nationale si economice ale natiunii romane.

Ceea ce se atinge de primele referentie, gubernulu in program'a lui a repetatu numai insinuarile luate de natiune in modu espresu si solemn, spre a satisface tractatului din Berlin; ceea ce se atinge de elu, nu se póte de cátu insarciná de a indeplini acésta vointia, fara apucaturi, cu franchetia si lealitate. Noi asia dar' ne-amu grabitu a declará cabinetelor prin program'a nóstra, cá vomu introduce principiulu contienutu in art. 44 alu tractatului de Berlin in dreptulu nostru publicu, ceea ce va se dica, cá la reviduirea articolulu 7, ilu vomu introduce in Constitutiunea nóstra in form'a hotarita de noi, cá adeca diferentia de religiune se nu formodie o piedica pentru castigarea si bucurarea de drepturi civile si politice.

Din intercalarea acestui principiu alu dreptului generalu publicu in Constitutiunea nóstra va resultá: a) cá fiacare Romanu, fia de ori-ce credintia sau de ori-ce confessiune, va avea aceleasi drepturi si va fi supusu acelorasi indatoriri, nu va esistá asia dar' nici o escludere prescrista prin vre-o lege, nici o inaptitudine, care se se opuna vr'unui cetatienu romanu, sau unui simplu supusu romanu, pentru religiunea sa; b) cá toti strainii, fara diferentia de nationalitate, fara diferentia de religiune, voru fi pusi in Romani'a pe o trépta egala, bine intielesu rezervendu-se avantajele, care se dau unoru straini prin tractate anumite.

Tóte urmarile unui principiu intercalatu in Constitutiune se voru pune in lucrare prin legi organice posterióre si voru causá modificarea tuturor legiloru organice esistente, cari coprinde unele stipulatiuni contrare acestui principiu.

Ceea ce se atinge de libertatea si exercitarea esteriora a tuturor cultelor fara deosebire, ea e dejá introdusa in Constitutiunea nóstra (art. 6); nici o lege esistenta nu contine vre-o hotarire contrara.

Vedeti, d-le reprezentantu, cá gubernulu prin declararea sa categorica inaintea camerelor, crede a fi pusu capetu ori-carei indoieli in afara. De altcum nimeni in Romani'a nu combate introducerea principiului in dreptulu nostru publicu.

Acum trebe se ve mai vorbescu despre interesele curatu interiore, cari atingu interesele nóstre nationale si economice. Noi amu disu in program'a nóstra, cá in acésta privintia vomu revidui astfelu art. 7, punendu cá basa principiulu naturalisatiunii individuale, eschidiendu ori-ce categorii precum si restrictiunile speciale in privintia castigarei proprietatiloru rurale. Póte fi in acésta solutiune, in modulu si chipulu reviduirei art. 7 ceva anormalu sau ceva contraru principiului de dreptu internationalu prescristu prin art. 44 alu tractatului? Nici de cum.

Naturalisatiunea este o stipulatiune a dreptului internu privatu, care se refere numai la viitoru; ea priveste pre toti strainii, pe toti aceia cari nu sunt cetatieni romani, fara deosebire de religiune. De aceea strainii, crestini, ebrei sau musulmani potu primi indata naturalisatiunea, cu tóte cele coprinse in art. 7 si in legile nóstre anterióre. Acestu principiu va fi inserisu in Constitutiunea nóstra si va stá in consonantia complecta cu celelalte principii acceptate, cá diferentia de credintia nu va mai potea face pe nimeni incapabilu de a castiga si de a se bucurá de drepturi.

Mai remane acum cá acestu principiu inserisu in Constitutiunea nóstra numai cá manifestare, se fia in urma regulatu si aplicatu prin o lege speciala asupra naturalisatiunii.

Dar' ni se va dice, de ce se adaoga cuventulu individualu langa cuventulu naturalisatiune?

Respunsulu este de totu simplu: Pentru cá naturalisatiunea nici-odata nu e colectiva, fia cá va fi vorb'a de o anexiune, chiaru si in acestu casu se va face numai pe bas'a unui principiu cá adeca, supusii anectati se voru asimilá pe deplinu cu cetatienii statului cuceritoru. Se va intrebá mai departe, de ce s'a adaosu propositiunea fara ori-ce categorii (sans catégories aucunes)? Pentru cá, amu potea raspunde, aceste categorii au fostu in casulu acesta cu totulu nefolositoare. Pentru ce se se admita, indata ce legea are valóre numai pentru viitoru si naturalisatiunea se póte face numai individualu si nici decum colectiv, pentru-ce se se admita cá o naturalisatiune se póte face prin categorii de ómeni, daca aceste categorii ar fi numai de o natura colectiva.

(Va urmá.)

Sciri diverse.

— (Alteti'a Sa imperiala archiducele Albrecht) a plecatu de aicea cu post'a spre

Fagarasiu domineca in 10 l. c. pe la 1 1/2 óre p. m. Vineri dupa amiadi archiducele insocitu de unulu din adjutantii sei s'a dusu la comun'a romanésca Resinari, unde intre altele a visitatu si mormentulu fericitulu mitropolitu A. bar. de Siagun'a.

Sciri private ce ne venira dela Bucuresci afirma, cá acolo se crede fórté tare, cá A. S. Regala principele Carolu va avea o intalnire la resiedinti'a sa de vara dela Sinaia cu archiducele Albrecht, pentru a carui primire serbatorésca s'ar fi facendu pregatiri mari, demne de eroulu dela Custozza. Nu ne indoimu, cá augustulu óspe alu suveranului Romaniloru va remanea pe deplinu multiumitu de primirea ce i ce va face pe teritoriulu romanu.

— (Concertu.) Tinerimea studiósá din Varadia va arangea in 18 Augustu st. n. unu concertu inpreunatu cu dantiu in favorulu „Reuniunii de lectura“ din locu dupa program'a urmatóre: 1. „Cuventu de deschidere“ de A. Mihailoviciu tehnicu a. alu III-le. 2. „Canteculu ginte latine“ poesia de Alesandri cantatu solo de d-siór'a Mari'a Alesandrescu. 3. „Copil'a romana“ poesia de I. Vulcanu, declam. de d-siór'a Silvia Mihailoviciu. 4. „Limb'a romana“ poesia de Sionu, cantata de corulu vocalu. 5. „Blastemulu lui Alesandru“ poesie de I. dela Buceci declam. de I. Staia, st. de a. VIII cl. gimn. 6. „Bani si éra bani“ poesia de Jul. Grozescu declamata de Victoru Alesandrescu ascultatoriu la acad. comerc. an. III-le. 7. „Unele trasuri mai momentóse din viati'a Romaniloru antichi in raportu cu cea moderna“ operatu compusu si cetitu de N. Jurma stud. in a VI cl. gimn. 8. „Adio la Carpati“ prin corulu vocalu. 9. „Mod'a de acum“ poesie de I. Vulcanu declamata de Romulu Jorgoviciu, stud. de a II cl. gim. 10. „Olteni'a“ prin corulu vocalu. Apoi va urmá dantiu si in pauza se va esecutá joculu „Calusierulu“ si „Batut'a“ prin 12 persóne in costumulu nationalu.

— (Balu academicu.) Studentii naseudeni dela scólele inalte voru arangea unu „balu academicu“, care va avea locu in Naseudu in 18 Augustu 1879 st. n. in localitatile gimnasiului. Venitulu curatu este destinatu pentru ajutorarea studentiloru academici romani lipsiti de midilóce. Inceputulu la 8 1/2 óre sér'a. Intrarea de persóna 1 fl. Intrarea de persóna in familia 80 cr. v. a. NB. Ofertele marinimóse se voru cuitá pre cale jurnalistica.

Pentru comitetu:

Presedintele: Steopoe, st. in gim. V. Mihailasiu.

— (Hymen.) D. dr. Emiliu Filipanu, asistente de anatomi'a patologica dela universitatea din Clusiu, in 10 Augustu a. c. si-a serbatu cununi'a sa cu d-siór'a Victori'a Galu, fic'a d-lui Danielu Galu, proprietariu si not. com. in Secuieu, comitatulu Clusiuului.

— (Sciri scolastice din Brasiovu.) Anulu scolaru 1879/80 se incepe la scólele centrale romane din Brasiovu cu 1-a Septembrie 1879 st. v. Parintii, cari dorescu a dá pe copiii loru la aceste scóle, sunt poftiti a se presentá cu fiii sau fiicele loru in cancelari'a Directiunii in dilele de 30, 31 Aug., 1, 2 Sept. st. v. la órele 9—12 a. m. Pe langa atestatulu scol. din anulu ultimu scolarii se fia prevediuti, cu certificatu de botezu si de altuitu se depuna didactrulu, care pentru gimn. inferioru si scól'a reala este de 4 fl. v. a., éra pentru gimn. superioru si scól'a comerciala de 8 fl. v. a. pe anu. Cei ce se inmatriculédia pentru prim'a data la aceste scóle, mai platescu si 2 fl. pentru primire.

De didactru se scutescu, pe langa carte de paupertate, numai scolarii, cari au avutu in anulu scolasticu ultimu calculu generalu: bine.

— (Sciri scolastice din Blasiu.) Anulu scolaru venitoriu la scólele romane din Blasiu se va incepe atátu la gimnasiu cátu si la preparandia si norme, in 1-a Septembrie st. n. Inscrierile la gimnasiu se voru incepe in 29 Augustu si se voru continuá in 30 si 31 Augustu, cu care ocasiune se voru tiené si esamenele de repetire, supletórie si de suscepere, — éra Luni in 1 Septembrie dupa s. liturgia si invocarea Spiritului santu se voru incepe prelegerile.

Totu atunci voru fi inscrierile si la preparandia si scólele normale.

Conditiiunile de primire la gimnasiu sunt:

1. Fia-care tineru, ce voiesce a se inscrie, e datori a se infacisiá cu parintele ori tutorulu seu, si a produce testimoniulu de pre clasa frecventata in anulu trecut.

2. Scolarii, ce nu au frecventatu scól'a in anulu trecut, au de a'si documentá caus'a remanerei loru dela studiu, si a se supune unui esamenu de suscepere.

3. Ori care scolaru, ce vine pre clasa prima gimnasiale are de a-se supune esamenului de suscepere.

4. Cu ocasiunea inscrierii sunt a se solvi urmatórele taxe:

Cei ce vinu pre 1-a classe, si cei dela alte gimnasie 4 fl.

Cei de acolo 2 fl.

Afara de acea cei din I—VI classe gimn. au a

solvî pentru desemnu 50 cr. v. a. si pentru biblioteca (I—VI) câte 20 cr.

Că condițiuni pentru preparandi'a sunt:

1. Fia-care tineru e datoriu a produce testimoniu despre absolvarea clasei a IV-a gimn. Cei ce nu pot produce atari atestate, au a se supune unui esamenu de susceperu.

2. Trebuie se fia inplenu anulu alu 15-le alu etatei — si

6. Se solvéscu unu didactru de 2 fl. v. a.

— (Influinți'a cantării asupra sanetatiei.) „Revist'a medicala din Petersburg“ scrie: „In tómu'a anului 1878 a facutu profesorulu Monassein din Petersburg cercetari asupra a 222 cantareti dela 9—53 de ani. In aceste cercetari a consideratu cu deosebire desvoltarea corpului, estinderea peptului, diferinți'a între acésta si între lungimea corpului, pe urma s'a cercetatu starea pneumatometrica si spiropetrica. Din aceste studii resulta: Circonferinți'a peptului relativa si absoluta este mai mare la cantareti si cresce cu desvoltarea corpului, cu etatea si cu anii câtu a cantatu individulu. Espansiunea peptului, capacitatea vitala a plumanilor este mai mare la cantareti si cresce in modulu aretatu. Pe câtu sunt de dese catharele larincului pe atátu sunt de rare cele bronchiale. Mortalitatea cantaretiloru, cu deosebire cu phtisis, este mica. Cantarea este unu prophylacticu escelentu pentru phtisici si midiloculu celu mai bunu pentru desvoltarea si intarirea peptului; in privinți'a acésta cantarea trebuie dar' preferita gimnasticeii.“

„Alb. Carp.“

— (Emigrările in Americ'a) nu numai că nu încéta, dar' inca se inmultiescu. Siefulu biuroului de statistica din New-York publica unu conspectu, din care se vede, căti insi au emigratu prin portulu de acolo in Americ'a in lun'a lui Maiu. Conformu acestui conspectu dintre 21,567 caletori 18,109 au fostu emigranti si anume din Engliet'a 2533, din Scoti'a 901, Wales 150, Irlandi'a 3142, din Germani'a cea cu miliardele 4420, din Austri'a 710, Elveti'a 503, Spani'a 51, Itali'a 471, Hollandi'a 151, Belgi'a 22, Russi'a 162, Poloni'a 104, si din Ungari'a 168.

— (Sulimanurile otravitóre.) Consiliulu de higiena si de salubritate publica alu orasiulu Bucuresci dá urmatórele instructiuni asupra dresurilor (sulimanurilor) otravitóre: Unele dresuri albe (sulimanuri) contienu substantie otravitóre. Acele otravuri intra prin piele in sange si producu bóle din cele mai grave, cari se manifesta de multe ori tardiu si cari se vindeca cu atátu mai greu cu câtu otrav'a a fostu aplicata pe fatia unu timpu mai indelungatu. Cele mai periculóse dintre dresurile (sulimanurile) sunt cele cari coprinde plumbu si argintu viu. Ele se confectionédia mai alesu din carbonate de plumbu (stubetu, cerussa) in forma de pulvere si de pomada (alifie de stubetu) si din argintu viu tratatu cu apa tare si amestecat cu bichloruru de mercuriu (saricica). Astfelu si gogonelele pe cari le fabrica unele femei din capitala contienu saricica. Chiar' unele dresuri mai scumpe introduse din strainetate de către unii parfumori coprinde plumbu. Dresurile de plumbu alterédia si obrazulu, sbarecesce pielea, dandu-i o coloratiune albastruia. Cele de argintu viu strica dintii si producu mirosu uritu din gura. Din contra dresurile de amidonu puru, de faina de orezu curata, de bismuth curatu, de creta (tibisir) sunt nevatematóre sanetatiei.

Contractulu Socialu.

De J. J. Rousseau.

(Urmari.)

Capitolulu V.

Dreptulu de viatia si de mórte.

Se pune intrebarea, cum particularii, cari nu au nici unu dreptu de a dispune de propri'a loru viatia, potu transmite suveranului acelu dreptu pe care ei nu ilu au. Acésta cestiune numai pentru aceea pare ar fi greu de deslegatu, pentru că este pusa reu. Fiacare omu are dreptulu de a riscá propri'a sa viatia pentru de a si-o conservá. S'au disu óre vreodata, că acela care se arunca prin o feréstra, pentru de a scapá de flacarile focului este culpabilu de suicidu? séu inputatu-s'au aceeasi crima aceluia, care au peritu intr'o tempestate de si elu inbarcanduse cunoscea pericolulu?

Contractulu socialu, are de scopu conservarea contractantiloru. Cine voiesce scopulu trebuie se voiesca si midilócele si aceste midilóce sunt inseparabile de óresi-care pericole si chiaru perderi. Cine voiesce a isi conservá viati'a pe comptulu celorlalti, trebuie se fia gat'a a si-o dá si pentru ei in casu de lipsa. Cetatiénulu nu are se mesóre pericolulu la care legea pretinde că se espuna si candu principele i-au disu: interessulu Statului pretinde că tu se mori, elu trebuie se móra, pentru

că numai subt acésta conditiune au traitu elu până atunci in securitate si viati'a lui nu este numai o binefacere a naturei, ci unu daru conditionatu alu Statului.

Pedéps'a de mórte inpusa criminaliloru póte fi considerata mai totu din acestu punctu de vedere: pentru că se nu cadia victima unui assassinu, cineva consimte se móra, daca ar deveni unu astfelu. In acestu tractatu, departe de a dispune de propri'a sa viatia, cineva nu se cugeta, decâtu a si-o garantá si nu se póte presupune, că vre-unulu din contractanti s'au cugetatu de a se lasá a fi spenzuratu.

Afara de acésta, fiacare facétoru de rele, atacandu dreptulu socialu, se face prin insasi crin'a sa rebelu si tradatoru de patria, violandu legile, elu încéta de a mai fi unu membru alu ei si i declara resbelu. Atunci conservarea Statului este incompatibila cu a sa, unulu din doui trebuie se piéra si candu cineva face cá culpabilulu se móra, apoi elu móre nu cá cetatiénu, ci cá inamicu. Procedur'a si sentinți'a sunt probele si declaratiunea, că elu au ruptu tractatulu socialu si prin consecintia, că nu mai este membru alu Statului. Inse fiindu că elu s'au cunoscutu cá astfelu, celu puçinu prin domiciliarea sa acolo, elu trebuie delaturatu prin esiliu cá infractoru alu pactului, séu prin mórte, cá inamicu publicu, pentru că unu astfelu de inamicu nu este o persóna morala, ci unu omu si in casulu acesta dreptulu resbelului este de a ucide pe invinsu.

Dara se va dice: condamnarea unui criminalu este unu actu particularu. Fára indoiala; si condamnatiunea acésta nu apartiene suveranului, ci este unu dreptu pe care ilu póte transmite, fara că se ilu póta exercitá elu insusi. Tóte ideile mele se afla in legatura între sine, fara că se le pociu espune pe tóte dintr'odata.

In fine, suplicierile dese sunt totudeauna unu semnu de slabiciune séu lene a gubernului. Nu este nici unulu asia stricatu, pentru că se nu se póta face din elu ceva bunu. Cineva n'are dreptulu de a face se móra, nici chiaru pentru statorirea unui esemplu, de câtu numai pe acela, pe care nu ilu póte conservá fara pericolu.

Cu privire la dreptulu agratiarei séu alu dispensari unui culpabilu de pedéps'a legala si pronuntata prin judecatoru, apoi acelu dreptu nu apartiene de câtu aceluia, care este mai presusu de judecatoru si de lege, adeca: suveranului, dara si dreptulu seu in materi'a acésta nu este inca destulu de claru si casurile in care póte usá de densulu sunt fórtu rare. Intr'unu Statu bine gubernatu se dau puçine pedepse, nu pentru că se acórdá prea multe agratiari, ci pentru că sunt puçini criminali: intr'unu Statu ce se afla in decadintia, multimea crimeloru le asigura impunitatea.

Subt republic'a romana, nici senatulu si nici consuli nu s'au incercatu se agratiase, nici poporulu insusi nu o facea, de si elu revocá câteodata propri'a sa sententia. Desele agratiari anuntia, că preste puçinu crimele nu voru mai avea lipsa de ele si ori cine póte vedea unde conduce acésta. Dar' simtiu, că ánima mea murmura si imi retiene péna: se lasamu discutarea acestoru cestiuni omului justu, care nu au gresitu nici-odata si care nu au avutu nici-odata lipsa de a fi agratiatu.

Bibliografia romanésca insocita de scurte recensii.

Dintre cartile câte s'au mai tramisu la bibliotec'a Academici romane, precum arataramu in Nr. 59 alu „Observ.“, unele sunt destinate a intrá si la concursu pentru premiulu Nasturelu-Herescu de 4000 franci si anume:

— Patria si libertate (oesii vechi si noue) de Georgie Cretianu. Bucuresci 1879, formatu 8-vo, pagine 364. Acésta colectiune coprinde poesii lirice, elegiace, fabule si varia. Pretiulu nu ne este cunoscutu, se póte inse afla la librariile de aici si din Bucuresci. De ne va permite spatiulu, vomu reproduce unele bucati in foisióra cá specimine pentru lectorii nostrii.

— Diurpaneu, ultimulu Decebalu alu Daciei. Tragedia in 5 acte de Ioanu N. Sioimescu. Compusa in asia numite versuri albe. Bucuresci 1879. 8-vo mare, pagine 101. Subiectulu este bine alesu; in actiune se afla 14 persóne, la care se adaoga doue preotese, preoti, soldati daci si romani. Meritululu acestei opere grele va fi judecatu, cá si alu totoruru celoru intrate la concursu, de către comissiunea academica respectiva. Atáta aflamu si noi, că unele scene sunt de tóta frumseti'a. Titulu tragediei se va para istoriciloru camu singulariu, auctorulu inse ilu esplica in prefatiune. Pretiulu 1 leu n.

— Dramatice, de G. Sionu. Bucuresci 1879. 8-vo mare, pagine 143. Coprinde doue bucati: Candidatu si deputatu, comedia intr'unu actu in versuri, in care jóca: o dama, unu criticastru, unu omu albu, unu omu rosu, unu tieranu (saténu) si auctorulu. A dou'a

este cea cunoscuta până acuma si unor lectori de dincoce: La Plevn'a, se adauge inse si recensiuenea facuta de dn. I. Ghica, insarcinatu cu acésta in anulu trecut de către societatea academica.

Cine dintre romanii iubitori de poesia nu cunósce dulcea si simpatich'a musa nationale a lui Sionu? Au nu este ea totu cea de inainte cu 20 si cu 30 de ani, cu acea diferentia numai, că in dilele nóstre avú fericitul curagiu de a ne face cunoscuti in limb'a nóstra cu classicii francesi cá Corneille (Horatiu, tragedia) si Racine (Athalia totu tragedia). Pretiulu 3 lei n.

Ni se spune că si epope'a nationala Negriad' de Ar. Densiusianu (anuntata si de noi de doue ori) s'a prezentatu la acelasi concursu, precum si, cá dn. Brandia, intemeitorulu gradinei botanice din capitata, auctorulu alu mai multoru publicatiuni din sfer'a sciintieloru naturali, membru alu Academiei, va presentá: Prodromulu Florei române, unu opu maretiu, in care clasificatiunea e facuta dupa o sisthema noua, ce difere multu de cele cunoscute până acuma si este cunoscuta in Franci'a. La nomenclaturele scientifiche elinolatine sunt alaturate si cele romanesci, scientifiche si vulgare, luata din gur'a poporului câte numai s'au potutu, pentru-cá dn. Brandia face in totu anulu excursiuni pe vali si munti in diverse parti ale terei; cunósce si opurile botanice esite in Transilvani'a. Mai multe plante necunoscute până acuma botaniciloru nostrii aflate de auctoru, sunt descise la loculu loru. *)

— Din scrierile posthume a le fericitului Ioanu Eliadu R., care sunt a se tipari acuma, dupa 8 ani dela mórtea lui, avemu la mana: Brutu, tragedia in cincii acte, prelucrata dupa Voltaire, completatu in actulu alu 5-lea de dn. Gregorie Gelianu. Fiiulu lui Eliadu promite a tipari inca si alte tragedii prelucrate totu dupa Voltaire, adeca: Fanatismulu sau Mahomet, Norma si Prometheus.

— Utilitatea studiiloru neolatine in Romani'a, de profesorulu G. L. Frollo. Prelegere tinuta la facultatea de litere din Bucuresci, in 7 Mai 1878. 2 l. n. Sunt 40 de ani, de candu recensentele acestoru publicatiuni a inceputu si a continuatu a recomandá la tóte ocaziunile mai alesu tinerimei romanesci transilvane si ungurene dela gimnastie si universitati, că se invetie bine celu puçinu doue limbi neolatine, italian'a si frances'a, acésta din urma asia, că se o póta si vorbi cum se cade. Scimu bine, câte alte limbi suntemu noi condamnati se invetiamu in aceste, tiori poliglote; scimu inse si atáta, că fara ajutorulu limbii francesci sau nici-decum sau fórtu anevoia voru fi in stare se'si castige locu in societátile superiori europene, si cá fara acelea limbi este fórtu greu a'si perfectoná limb'a propria, a o vorbi si scrie bine si cu elegantia, a scapá de corumpetorii si gretiosii barbarismi, cu carii disgustamu pe ascultatori si lectori.

(Va urmá).

*) A se conferi cu acésta lucrare a dlui dr. Brandia si: Enumeratio plantarum phanerogamicarum Districtus quondam Nasodiensis auctore Floriano Porcius. Claudiopolu 1878, anuntata de noi alta-data.

Preturile cerealeloru

si altoru obiecte de traiu au fostu la

12 Augustu in Sibiiu:

Gráu, dupa cualitati	1 hectolitru fl.	6.80—7.60
Gráu, amestecat	1 „ „	5.90—6.50
Secara	1 „ „	3.40—3.80
Papsioiu	1 „ „	4.80—5.20
Ordiu	1 „ „	3.10
Ovesu	1 „ „	2.—2.40
Cartofi	1 „ „	1.25
Mazare	1 „ „	6.—6.50
Linte	1 „ „	9.—9.50
Fasole	1 „ „	5.—5.50
Lardu (slanina)	50 Kilogram.	30.—35.—
Untura (unsóre topita)	50 „ „	28.—28.50
Carne de vita	1 „ „	40—42
Oua 10 de	1 „ „	—20

Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

9 Augustu.

Obligatiuni rurale din 1864 cu 10%	1. 102.½ b.
Imprumutulu Oppenheim din 1866 cu 8%	„ 104.— „
Obligatiune de imprumutu dominiale din 1871 cu 8%	„ 102.¾ „
Credita fonciariu (hipot.) rurale cu 7%	„ 97.¾ „
Credita fonciariu urbanu (alu capitalei cu 7%	„ 92.½ „
Imprumutulu municipale non (alu capit.) din 1875 cu 8%	„ 101.— „
Fondulu de pensii (per 300 l. a.) cu 10%	„ 184.— „
Actiunile caliloru fer. rom. din 1868 cu 5%	„ 38.½ „
Actiunile caliloru fer. prioritati din 1868 cu 6%	„ 98.70 „
Dacia'a, Compania de ascur. din 1871 actiunea de 250 l. a. 8%	„ 190.— „
Romani'a. Compania de ascur., (act. de 100 l. n.) 1873 cu 8%	„ 67.— „

Fructificarea depuneriloru.

La institutulu subsemnatu se primescu depuneri de capitale spre fructificare cu 5½% éra sub conditiune de a se anuciá institutulu ridicarea depunerii cu 6 luni mai inainte cu 6%.

Depunerile facute pana astadi cu 6½% se voru fructificá dela 1 Septembrie 1879 in colo cu 6% „, cu esceptiunea acelor'a, acaroru ridicare este pana astadi anuciata, cá-ci fructificarea acestor'a se continua cu 6½% pana la dio'a, in care espira terminulu inscieniatu. Era depunerile urmate pana astadi cu 6% dela 1 Septembrie 1879 in colo voru fi supuse conditiunei: de a se anuciá institutulu ridicarea loru cu 6 luni inainte.

Sibiiu, in 28 Iuliu 1879.

(83) 3—3

„Albin'a“

Institutu de creditu si de economii.